

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Протокол № 6
від "9" червня 2020 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННЦ Інститут аграрної
економіки, академік НААН

Ю.О. Лупенко

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ ФІЛОСОФІЯ ”**

Галузь знань	05 - Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Обов'язкова

Кількість кредитів ECTS — 4
Рік навчання – перший
Семестр – I (перший)
Форма підсумкового контролю – іспит
Форма навчання – очна, заочна
Мова викладання – українська

Розробник програми і викладач дисципліни:

Бойченко М.І., д.е.н., професор, провідний науковий співробітник
Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Опис навчальної дисципліни

Галузь знань	05 - Соціальні та поведінкові науки 07 - управління та адміністрування
Спеціальність	051 Економіка 071 Облік і оподаткування 072 Фінанси, банківська справа та страхування 073 Менеджмент 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Тип дисципліни	Обов'язкова

Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин:	120
• Аудиторні	38
• Самостійна робота	82
У складі аудиторних годин:	38
• Лекції	
• Практичні	
Курс, на якому викладається дисципліна	I курс
Вид підсумкового контролю	Іспит

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

1. Специфіка філософського знання

Суспільно-історичний характер філософії. Витоки і спрямованість філософського знання. Методологічна та аксіологічна функція філософії. Філософська антропологія про походження і місце людини в світі. Філософські варіанти розуміння відношення людини до природи.

2. Становлення філософського знання як загальної методології пізнання

Своєрідність філософії древності

. Вплив Платона та Аристотеля на долю світової філософії. Місце і роль ранньохристиянської філософії. Схоластика та містицизм в філософії європейського середньовіччя. Антропоцентризм філософії Відродження. Раціоналізм та емпіризм в філософії Нового часу. Проблема людини в філософії Просвітництва. Фундаментальний вплив Канта на еволюцію філософського мислення. Об'єктивний ідеалізм філософії Гегеля: особливості методу та системи. Поняття розвитку в концепціях Гегеля та марксизму. Антропологічний матеріалізм філософії Фейєрбаха. Проблема відчуження в філософії марксизму та матеріалістичне розуміння історії. Доктринерський та гуманістичний варіанти філософії марксизму ХХ сторіччя. Вихідні позиції екзистенціалістської філософії С.К'єркегора. Філософія життя Ф.Ніцше. Філософія фрейдизму та неофрейдизму. Проблематика неотоміської філософії. Екзистенціалізм: вихідні ідеї та еволюція. Гуманістична спрямованість філософії Г.Сковороди.

3. Філософія як світогляд. Формування сучасної наукової картини світу

М.Вебер про роль духовних чинників в економічній діяльності (по роботі "Протестантська етика і дух капіталізму). Гроші як елемент соціальних відносин в концепції Г.Зіммеля. Феноменологічна філософія Е.Гуссерля про "кризу європейської науки". Ортега-і-Гассет. Тема нашого часу. Екзистенціалістська та субстанціалістська інтерпретація природи людини. П. Сартр "Екзистенціалізм - це гуманізм". Особливості екзистенціалістської версії діалектики. Ринок як всезагальна модель людських відносин в соціальній філософії Ф.Фон Хайєка. Д.Чижевський про особливості української ментальності та філософії. "Філософія серця" П.Юркевича біля витоків російського християнського персоналізму. І.Франко: "Що таке поступ". Еліта та народ в концепції Д.Донцова. Нація, держава та культура в контексті осмислення української історії (по роботі М.Драгоманова "Чудацькі думки про українську національну справу"). Основні ідеї "Філософії свободи" М.Бердяєва. Економічна антропологія А.В.Чаянова. Глобальний характер сучасної життєдіяльності та етика відповідальності.

4. Методологія наукового дослідження

Суб'єкт та об'єкт пізнання. Поняття істини: можливості різноманітних філософських підходів. Єдність чуттєвості та інтелекту в пізнавальній діяльності. Теорія та факт в науковому пізнанні. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Проблема як форма наукового пізнання. Розуміння як пізнавальна проблема. Метод в науковому пізнанні. Метод і методологія. Методи емпіричного пізнання. Методи теоретичного пізнання. Соціально-практична природа пізнання. Сучасна практична філософія. Проблема взаємин етики, політики, економіки. Роль та функції традицій в пізнанні та бутті людини в умовах науково-технічної цивілізації. Основні ідеї та еволюція позитивістської філософії. "Філософія критичного раціоналізму" К.Поппера. Основні ідеї роботи Т.Куна "Структура наукових революцій". Діалектика в інтерпретації Франкфуртської школи соціальної філософії.

5. Соціальні та культурні підстави наукового пізнання

Життєвий світ та буття людини. Необхідність і свобода в суспільно-історичній діяльності. Свобода та творчість в людському бутті. Реальності та ілюзії суспільного прогресу. Історичні форми спільнот. Роль культури в людській життєдіяльності. Мова як феномен спілкування та культури. Культура та цивілізація. Життєдіяльність та свідомість. Природа та роль моральних цінностей. Соціальні відносини в людській життєдіяльності. Соціальні функції релігії. Мистецтво в житті суспільства та особи. Функції права в соціальних відносинах та житті особи. Філософська герменевтика про діяльність та комунікацію. Ідеологія та утопія. Роль матеріальної діяльності людей в суспільному житті. Концепції індустріального та постіндустріального суспільства.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Тема лекції	Лекції (години)	Самостійна робота
1	Витоки і спрямованість філософського знання. Методологічна та аксіологічна функція філософії.	2	5
2	Антична філософія. Філософія Середьовіччя та Відродження	2	5
3	Філософія Нового Часу та Просвітництва	2	5
4	Німецька класична філософія.	2	5
5	Матеріалістична філософія. Л.Фейербах. К.Маркс	2	5
6	Філософія екзистенціалізму та філософія життя	2	5
7	Філософія фрейдизму та неотомізму. Основні ідеї та еволюція позитивіської філософії.	2	5
8	Соціальна філософія М.Вебера, Г.Зіммеля, австрійської школи (Ф. фон Хайек)	2	5
9	Феноменологія. Філософія науки	2	5
10	Українська філософія	2	5
11	Глобальний характер сучасної життєдіяльності та етика відповідальності.	2	5
12	Суб'єкт та об'єкт пізнання. Поняття істини. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Форми наукового пізнання	2	5
13	Метод в науковому пізнанні. Метод і методологія.	2	5
14	Сучасна практична філософія. Проблеми суспільного розвитку. Роль культури в людській життєдіяльності. Сфери суспільної свідомості. Соціальна комунікація	2	5
15	Консультація перед екзаменом	2	
16	Реферати	4	12
17	Екзамен	4	
	Усього	38	82

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Бойченко І.В. (2000) Філософія історії. Підручник. К.: Знання, 723 с.
2. Бойченко М.І. (2011) Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні і функціональні аспекти : [Монографія]. К. : ПРОМІНЬ, 320 с.
3. Бэкон Ф. Вторая часть сочинения, называемая Новый Органон, или Истинные указания для истолкования природы /пер. с лат. З. Е. Александровой, А. Н. Гутермана, С. Красильщиков А, Е. С. Лагутина, Я. А. Федорова. В: Бэкон Ф. Сочинения в двух томах. Т. 2. М.: "Мысль" (Философское наследие), 1978. С.7-214.
4. Декарт Р. (2001) Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках /Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської. Київ: «Тандем», 101 с.
5. Єрмоленко А. М. (1999) Комунікативна практична філософія: Підручник / А. М. Єрмоленко. К. : Лібра, 1999. 488 с.
6. Єрмоленко А. М. (2010) Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи / А. М. Єрмоленко. К. : Лібра, 2010. 416 с.
7. Ермоленко А.Н. (1994) Этика ответственности и социальное бытие человека (Современная немецкая практическая философия). К.: Наукова думка, 200 с.
8. Кун Т. (1977) Структура научных революций / пер. с англ. М. : Прогресс, 300 с.
9. Лакатос И. (2008) Избранные произведения по философии и методологии науки /пер. с англ... М.: Академический Проект; Трикта, 475 С.
10. Лой А.М. (ред..) (2016) Основи практичної філософії. Підручник /Наук. ред. А.М.Лой. К.: Бизнесполиграф, 396 с.
11. Луман Н. (2007б) Социальные системы. Очерк общей теории / пер. с нем. И. Д. Газиева ; под ред. Н. А. Головина. СПб. : Наука, 648 с.
12. Мертон Р. (2006) Социальная теория и социальная структура / пер. с англ.. М.: АСТ: ХРАНИТЕЛЬ, 873 с.
13. Поппер К. (1994) Відкрите суспільство та його вороги. В 2-х т.т. К.: Основи, Т. 2.: Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники: пер. з англ. О. Буценка, 494 с.
14. Поппер К. (2000) Эволюционная эпистемология / пер. с англ.. В: Эволюционная эпистемология и логика социальных наук: Карл Поппер и его критики / Составление Д. Г. Лахути, В.Н.Садовского и В. К. Финна; перевод с английского Д. Г. Лахути; вступительная статья и общая редакция В. Н. Садовского; послесловие В. К. Финна. М.: Эдиториал УРСС, 57-74.
15. Рассел Б. (1995) Історія західної філософії / Пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Тарашука. К.: Основи, 759 с.
16. Рьод В. (2009) Шлях філософії: з XVII по XIX століття / пер. з нім. В. Терлецького та О. Ведрова. Київ: Дух і Літера, 388 с.
17. Рьод. (2010) Шлях філософії: XIX–XX ст. / пер. з нім. М.Д. Култаєвої, В.І. Кебуладзе, В. Терлецького. Київ: Дух і Літера, 368 с.
18. Фейерабенд П. (1986) Против методологического принуждения / пер. с англ. и нем. А. Л. Никифорова В: Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. М. : Прогресс, с. 125-466.
19. Хабермас Ю. (2007) Техника и наука как «идеология». Сборник статей / пер. с нем. М.: Праксис, 208 с.
20. Шашкова Л.О. (ред..) (2017) Теоретична і практична філософія: навч. посібник /за заг. ред.. Л.О.Шашкової. – К.: ВПЦ «Київський університет», 463 с.